

The Levenhaupt/Upplandsmuseet

UPPLANDSMUSEET DISAGÅRDEN

Byggnaderna på Disagården är hitflyttade från olika delar av Uppland. Friluftsmuseet vill ge en bild av en uppländsk bymiljö som den kan ha sett ut vid 1800-talets mitt. Genom byn slingrar bygatan och längs den ligger tre gårdar. På byns utmarker ligger ett soldattorp. En av gårdarna, den största, är en typisk uppländsk slättbondgård. Husen är tätt sammanbyggda så att boningshus, bodar, lider och fähus tillsammans bildar en sluten gård, delad på mitten av en stallänga.

- 1 Portlider med bod. Lälunda, Gamla Uppsala socken. 1700-tal. De breda portliderstolparna som upptill kröns av ett snideri var ursprungligen djupt nedgrävda i marken. De speglar en ålderdomlig byggnadsteknik och förekom i de centrala delarna av Uppland.
- 2 Mangårdsbyggnad (boningshus). Framkammarsstuga (parstuga som är utökad med ytterligare en kammare åt ena hållet). Ytterby, Skuttunge socken. 1700-tal. Här finns Disagårdens personal.
- 3 Mat- och spannmålsbod. Borggårde, Hökhuvuds socken. 1500-tal. Timret är sexkantigt. Byggnadsdetaljer liknande hus 16. Taket är ett vedtak – virke på näver – av norduppländsk typ.
- 4–8 Alla husen är från samma gård i Gränby, Björklinge socken.
- 4 Portlider och matbod. Byggt 1752. I lidret finns ett gäststall för hästar och ovanför detta en höskulle.
- 5 Helgdagsstuga med källare. 1700-tal. Den stora festsalen har ett tre delat innertak, tredingstak, och målad 1700-talsdekor direkt på timmerväggarna.
- 6 Sommarpigkammare en trappa upp och slöjdbod på bottenvåningen. 1700-talets mitt.
- 7 Mat- och spannmålsbod. Tidigt 1700-tal.
- 8 Stall byggt 1814 samt portlider från 1700-talets mitt.
- 9 Mangårdsbyggnad. Parstuga (hus med ett stort rum i vardera riktning från förstugan) med två våningar. Nyvla, Bälinge socken, 1800-talets början.
- 10 Gödstia och dass. Vissgårde, Ramsta socken. 1800-talets början. I gödstian ställdes grisarna för att bli feta till höstslakten.
- 11 Svinstia. Lilla Bultebo, Tierps socken. 1800-talets början.
- 12 Loge. Gråmuren, Björklinge socken. 1700-talets slut.
- 13 Fähus. Lilla Bultebo, Tierps socken. 1800-tal.
- 14 Bod. Grimsta, Ärentuna socken. Början av 1800-talet. Denna typ av bodar innehöll ofta värdefulla förråd och var därför placerade en bit från gården på grund av eldfaran.
- 15 Portlider och stall. Norrby, Skuttunge socken. 1864.
- 16 Mat- och spannmålsbod. Östanå, Morkarla socken. 1600-talets första hälft. Loftet har en så kallad överkragning som skjuter ut ovanför dörren. Skärningar av ålderdomlig typ pryder nedersta stocken och konsolerna.
- 17 Mangårdsbyggnad. Parstuga. Bärby, Östervåla socken. Köket – eller »sittjestun« – från 1700-talets slut. Helgdagsstugan är tillbyggd i början av 1800-talet. Här finns målningar från 1824 gjorda av den folkliga konstnären Hans Wikström.
- 18 Portlider med sommarstuga och spannmålsloft. Lockelsbo, Tierps socken. Byggt 1826.
- 19 Mat- och spannmålsbod. Lockelsbo, Tierps socken. 1800-talets början.
- 20 Källarbod. Stora Källbo, Tensta socken. 1600-tal.
- 21 Väderkvarn. Ramsta socken. Små väderkvarnar användes för malning till husbehov i byarna.
- 22 Smedja. Elingbo, Tierps socken. 1800-talets andra hälft. Nästan varje gård hade sin egen smedja. Eftersom brandfaran var stor stod den en bit från gården.
- 23 Bastu. Inninge, Stavby socken. 1800-talets andra hälft. Bastun har använts för olika ändamål – torkning av säd, malt och lin samt för rökning av kött och fläsk.
- 24 Soldattorp. Vittulsberg, Vaksala socken. 1860-tal. Torpet ligger en bit bort från byn, på bondgårdarnas utmarker. Till torpet hörde också små åkrar och ängsmarker.
- 25 Fähus. Trevlinge, Rasbo socken, 1800-talets andra hälft. Har tillhört ett soldattorp.
- 26 Drängkammare. Gränby, Björklinge socken. Byggt 1814. Trappan leder upp till drängarnas sommarbodst.